

Efektivní analýza dat a reporting

Co je Power BI

Power BI Desktop

Aplikace určená k vytvoření reportu či šablony reportu, který je následně sdílen jako fyzický soubor, výstup v PDF či nahrán do účtu Power BI

Power Query

Úprava nahrávaných dat před importem do Power Pivot (filtrování, nahrazování a úprava hodnot)

Power Pivot

Uložení nahraných dat do operační paměti a následné výpočty

Power View

Vizualizace dat systémovými vizuály či vizuály staženými z Marketplace

Power BI

Online rozhraní, ve které je možné spravovat nahrané reporty, vytvořit si reporty vlastní. Možnost sdílení vlastních reportů dalším uživatelům či čtení, úpravy reportů sdílených jinými uživateli.

Reporty

Vizualizační část nahraného reportu.

Datasets

Datová část nahraného reportu, uživatel si nad nimi může vytvořit vlastní report.

Toky dat

Power Query v online podobě určené pro přípravu dat a jejich následné sdílení uživatelům, kteří s toky dat pracují ve svých reportech.

Power Query

Power Query

- Slouží pro úpravu dat z datového zdroje před jejich importem do datového modelu
- ETL operace:
 - filtrování dat
 - dopočítávání chybných dat , ošetřování chyb, duplicit apod.
 - změna struktury dat
 - spojování dat z více zdrojů
- Dopočítávání nových sloupců, řádků

- Příkazy v rámci uživatelského rozhraní
- Umělá inteligence
(sloupce z příkladů)
- Jazyk M

Filtrování nadbytečných sloupců

Dopočetní chybějících sloupců

[illegible][illegible][illegible]

Použitý postup

- Lze o něm přemýšlet jako o „záznamu“ našich kroků nad daty
- V rámci použitého postupu lze:
 - měnit pořadí
 - přejmenovávat
 - odstranit jednotlivé kroky
 - vkládat nový krok mezi již vytvořené kroky
- Pokud je k danému kroku přidán komentář na úrovni zdrojového kódu, tento komentář se objeví v popisu kroku

Anatomie použitého postupu

Klíčové slovo uvozující začátek postupu

Jednotlivé kroky zpravidla navazují na sebe, přičemž prvním argumentem metody nového kroku je název předchozího kroku

```
let
  #excel data = Csv.Document(File.Contents("C:\Users\data1.csv"),[Delimiter=";", Columns=7, Encoding=1250, QuoteStyle=QuoteStyle.None]),
  #Headers / zhlavi = Table.PromoteHeaders(#excel data, [PromoteAllScalars=true]),
  // Zdroj obsahuje nekolik sloupce, ktere nejsou treba pro tvorbu reportu, byly tedy odstraneny, zachovany zstanou pouze nize uvedene sloupce
  // The datasource contains multiple columns that are unnecessary for the report so they are removed, only below mentioned columns are kept
  #vyber sloupce / keep columns = Table.SelectColumns(#Headers / zhlavi,{"TIME", "GEO", "Value"}),
  #nahrad hodnoty / replace values = Table.ReplaceValue(#vyber sloupce / keep columns, ":", null, Replacer.ReplaceValue, {"Value"}),
  #zmen typ / change types = Table.TransformColumnTypes(#nahrad hodnoty / replace values,{{"TIME", Int64.Type}, {"GEO", type text}, {"Value", Int64.Type}})
in
  #zmen typ / change types
```

Výpočet
neovlivňující
komentář

Jednotlivé kroky použitého postupu jsou odděleny
čárkou s výjimkou kroku předcházejícímu klíčovému
slovu in

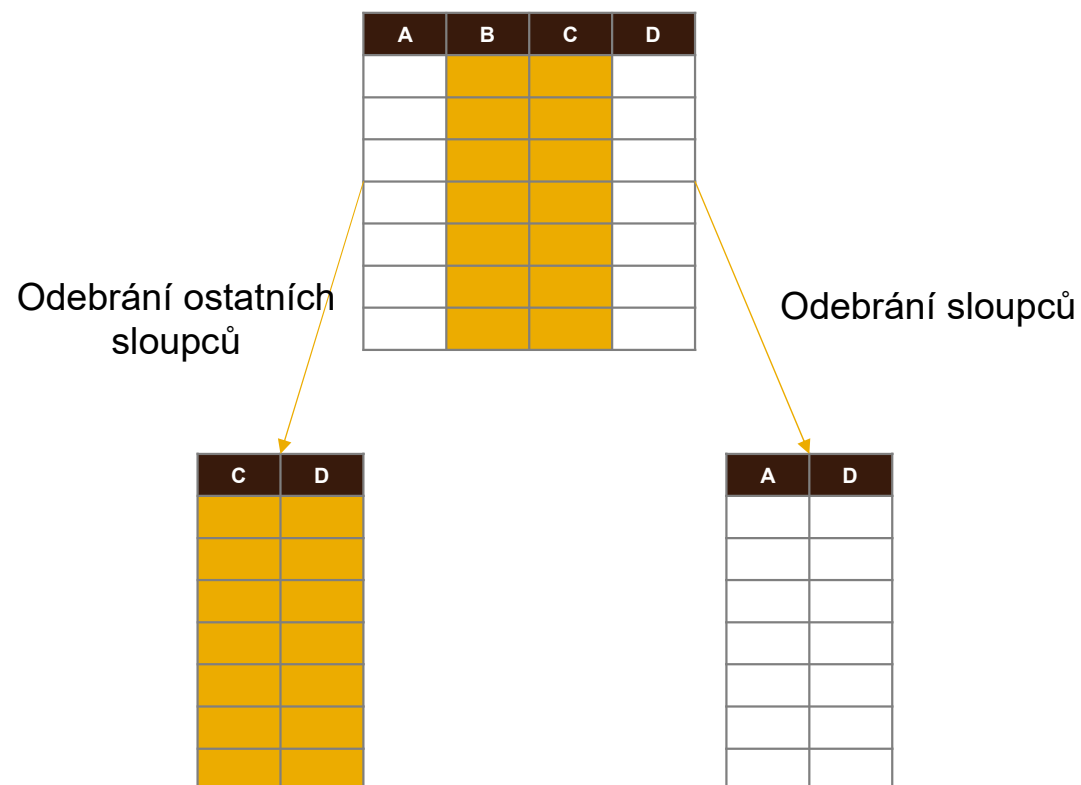
Klíčové slovo uvozující konec postupu, za
slovem „in“ následuje návratová hodnota

Odebrání řádků

- V záhlaví sloupce jednoho či více sloupců tabulky (podobně jako v MS Excel)
- V hlavní navigaci v kartě Domů / Home části Odebrat řádky / Remove rows
- Možnosti odebrání řádků:
 - na základě toho, jestli hodnota splňuje podmínku
 - odebrání horních x či spodních x řádků
 - odebrání střídavých řádků
 - odebrání duplicit
 - odebrání prázdných řádků
 - odebrání chyb

Odebrání sloupců

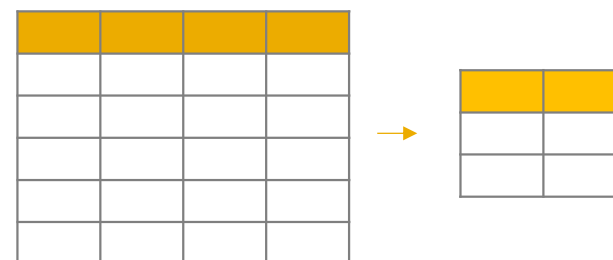
- Po označení kurzorem a vyvolání kontextové nabídky
- V části hlavní navigace Domů / Home Odebrat sloupce / Remove columns

Agregace a transformace dat

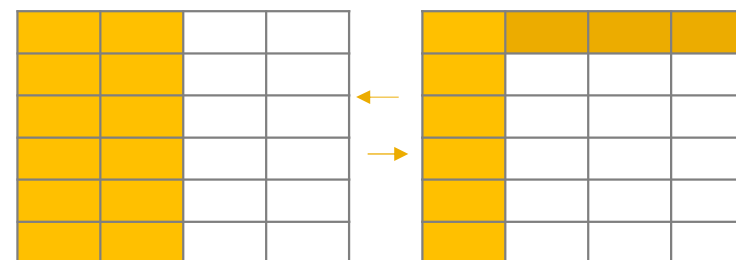
- Agregace data

- Na základě hodnot jednoho či více sloupců
- Výsledek obsahuje agregované hodnoty, přičemž lze nad jedním sloupcem použít více agregačních funkcí

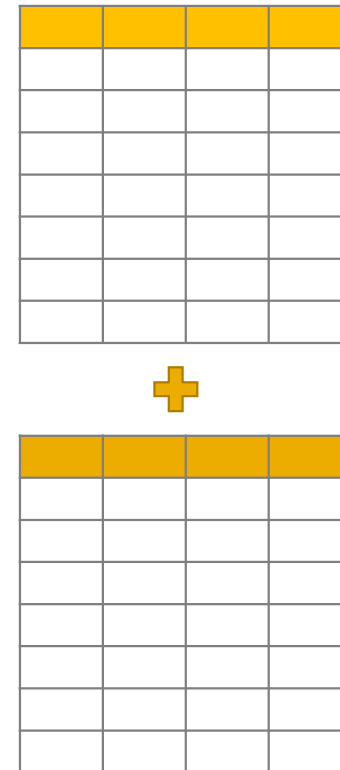
- Transformace dat

- Převedení sloupců do řádků (tzv. unpivotování)
- Převedení sloupců do řádků (tzv. pivotování), kdy výsledná tabulka obsahuje agregované hodnoty tabulky před pivotováním (podobně jako v kontingenční tabulce v MS Excel)

Spojení dat z více zdrojů – spojení pod sebe

- Dva a více zdrojů jsou spojeny pod sebe
- Nezáleží na pořadí sloupců a jejich typu
- Záleží na názvu sloupců
- Lze připojovat data do již existující tabulky
- Výsledek je rovněž možné nechat vypsát jako novou tabulku

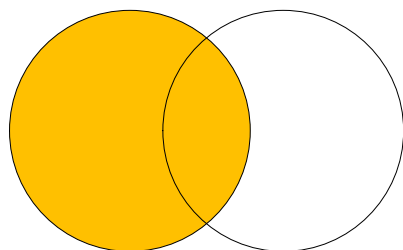

Spojení dat z více zdrojů – spojení vedle sebe

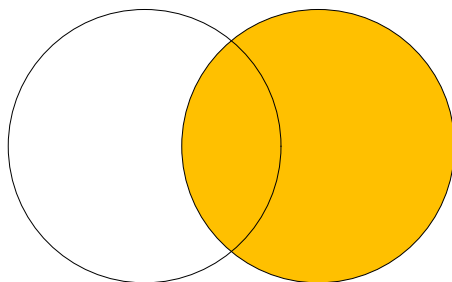
- Spojení tabulek „vedle sebe“ (lze chápat jako dopočítávání sloupců do MS Excel tabulky)
- Výsledek je rovněž možné nechat vypsát jako novou tabulku
- V obou spojovaných tabulkách musí existovat sloupec či kombinace sloupců, přes které lze data dohledat
- Existuje několik možností toho, jaká data jsou na výstupu, viz níže

Spojení dat z více zdrojů – spojení vedle sebe

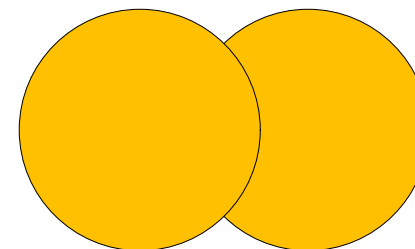
Spojení zleva

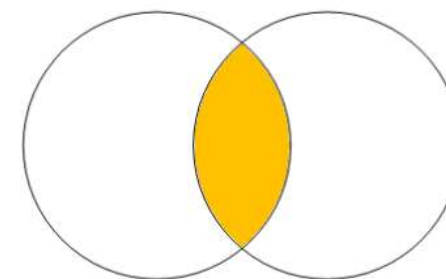
Spojení zprava

Vnější spojení

Vnitřní spojení

Základní operace nad datovými typy

- V rámci již existujících sloupců, tj. upravujeme existující hodnoty a počet sloupců zůstává zachován (část hlavní navigace Transformace / Transform)
- V rámci přidání nového sloupce, tj. výsledné hodnoty jsou přidány do nového sloupce (část hlavní navigace Přidání nového sloupce / Add columns)

A
1.1.2023
2.1.2023
3.1.2023
4.1.2023
5.1.2023

A
2023
2023
2023
2023
2023

A	B
1.1.2023	2023
2.1.2023	2023
3.1.2023	2023
4.1.2023	2023
5.1.2023	2023

Základní operace nad datovými typy

- Text
 - Odstranění nadbytečných znaků (mezery, netisknutelné znaky)
 - Úprava velikosti písmen (vše malé, vše velké, velká počáteční písmena slov)
 - Extrakce znaků dle pozice či oddělovače
- Čísla
 - Základní matematické operace (sčítání, odečítání, násobení, dělení apod.)
 - Zaokrouhlování
 - Datum
 - Dopočtení hodnoty z datumu (poslední datum či první datum v měsíci, čtvrtletí, roce apod.)
 - Extrakce hodnoty z datumu (rok, čtvrtletí, měsíc, den)

Upřesnění práce s hodnotami

Upřesnění práce s hodnotami

- Změna výchozí agregační hodnoty u sloupců
- Úprava kategorie dat pro lepší pochopení významu hodnoty
- Seskupování dat

Interaktivita v Power BI

Vizuály = filtry

- Každý 1 bod vizuálu je filtrem tabulky, jejíž data jsou použita
- Každý 1 vybraný bod jiného vizuálu vycházející ze stejné tabulky je filtr
- Každý 1 vybraný bod jiného vizuálu vycházejícího z tabulky propojené aktivní relací je filtr
- Všechny sloupce a míry dosazené do karty Filtry působí jako filtry

Vizuály = filtry

- Filtry se mohou přenášet napříč stránkami prostřednictvím:
 - synchronizace průřezů
 - nastavením filtru na úrovni „Filtry na všech stránkách“
 - v rámci podrobné analýzy či popisu

Ovlivňování interakcí

- Po vybrání vizuálu v části „Formát – Upravit interakce“
- Změnou relací v datovém modelu
- Vlastním výpočtem: kalkulovaná míra, sloupec, tabulka

Formátování

Formátování stránky

- Na úrovni celé stránky
- Skládající se z více objektů (tvary, obrázky)
- Za pomoci obrázku (např. šablona Power Point exportovaná jako obrázek)

Formátování vizuálu

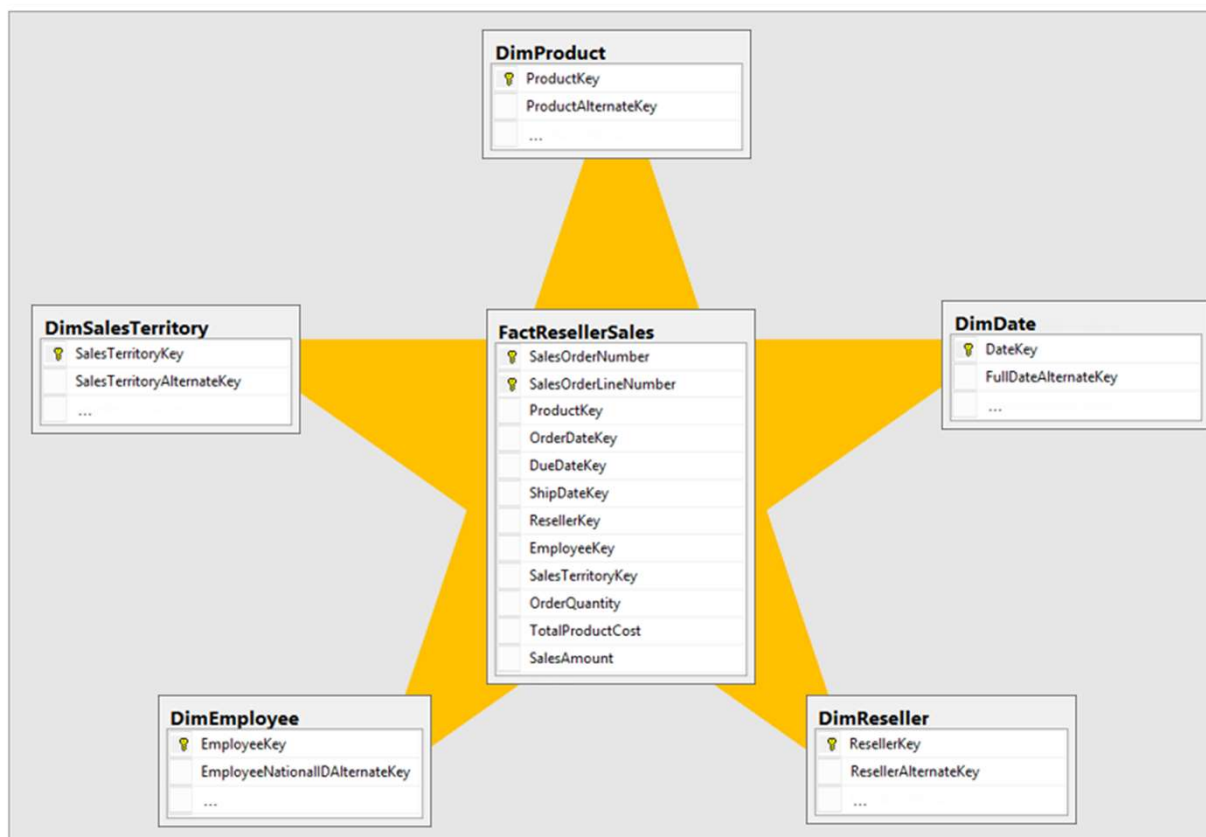
- Ručně v části „Naformátujte vizuál“
- Ze šablony v části Zobrazení
- Kopírováním formátu jiných vizuálů

Datový model a relace

Datové modelování

- Kritická část tvorby reportu, která rozhodne o tom:
 - jestli budeme vůbec schopni vytvořit dotaz vracející správné hodnoty
 - jestli budeme schopni výpočet dokončit s ohledem na dostupnost operační paměti

Datové modelování – schéma hvězdy

Relace

- Základní možnosti propojení tabulek relacemi:
 - tabulky nejsou propojeny
 - tabulky jsou propojeny neaktivní relací, která je zapínána v rámci výpočtu
 - tabulky jsou propojeny aktivní relací
- Rozdělení v závislosti na směru:
 - jednosměrné, kdy jedna tabulka filtruje druhou a ne naopak
 - obousměrné, kdy se tabulky ovlivňují navzájem

Relace

- Rozdělní relací v závislosti na kardinalitě:
 - **Relace M:1 (*:1):** Sloupec v dané tabulce může obsahovat více než jeden výskyt nějaké hodnoty a druhá související obsahuje jen jeden výskyt nějaké hodnoty.
 - **Jedna k jedné (1:1) :** V relaci 1:1 obsahuje sloupec v jedné tabulce jen jeden výskyt konkrétní hodnoty a jiná související tabulka obsahuje jen jeden výskyt konkrétní hodnoty.
 - **Jedna k mnoha (1:*) :** V relaci 1:N obsahuje sloupec v jedné tabulce jen jeden výskyt konkrétní hodnoty a jiná související tabulka může obsahovat více než jeden výskyt nějaké hodnoty.
 - **Mnoho až mnoho (*:*):** U složených modelů můžete mezi tabulkami vytvořit relaci M:N, která odstraňuje požadavky na jedinečné hodnoty v tabulkách.

Power Pivot

Power Pivot

- Nástroj pro práci s velkým množstvím dat
- Data jsou uložena v operační paměti
- Po importu z Power Query, tabulky jsou rozděleny na jednotlivé sloupce, komprimovány a následně uloženy
- K datové analýze slouží jazyk DAX
- Při analýze pracujeme se sloupci tabulek uložených v operační paměti, tyto objekty lze chápat jako databázové tabulky, případně jako Excel tabulky

DAX

Syntaxe jazyka DAX

- Nástroj pro práci s velkým množstvím dat
- Data jsou uložena v operační paměti
- Po importu z Power Query, tabulky jsou rozděleny na jednotlivé sloupce, komprimovány a následně uloženy
- K datové analýze slouží jazyk DAX
- Při analýze pracujeme se sloupci tabulek uložených v operační paměti, tyto objekty lze chápat jako databázové tabulky, případně jako Excel tabulky

Operátory

Typ operátoru	Symbol	Použití
Aritmetické operátory	+	Sčítání
	-	Odčítání
	*	Násobení
	/	Dělení
	^	Umocnění
Operátory porovnávání	=	je rovno
	>	Větší než
	<	Menší než
	>=	Větší či rovno než
	<=	Menší či rovno než
	<>	Nerovná se
Logické operátory	&&	A zároveň
		Nebo

Použité funkce

Typ funkce	Funkce a syntaxe	Použití
Základní agregační funkce (Agregace při respektování všech filtrů)	AVERAGE()	Vrátí aritmetický průměr čísel ve sloupci
	COUNT()	Vrátí počet neprázdných řádků ve sloupci
	MAX()	Vrátí největší hodnotu ve sloupci či mezi dvěma skalárními výrazy
	MIN()	Vrátí nejmenší hodnotu ve sloupci či mezi dvěma skalárními výrazy
	SUM()	Vrátí součet všech čísel
Podmíněné agregační funkce (Agregace při ovlivnění filtrů, např. za pomoci funkce ALL(), FILTER())	AVERAGEX(tabulka,výraz)	Vrátí aritmetický průměr čísel ve sloupci, který je druhým argumentem funkce (výraz) tabulky, která je prvním argumentem funkce.
	COUNTX(tabulka,výraz)	Vrátí počet neprázdných řádků ve sloupci, který je druhým argumentem funkce (výraz) tabulky, která je prvním argumentem funkce.
	MAXX(tabulka,výraz)	Vrátí maximální hodnotu ve sloupci, který je druhým argumentem funkce (výraz) tabulky, která je prvním argumentem funkce.
	MINX(tabulka,výraz)	Vrátí minimální hodnotu ve sloupci, který je druhým argumentem funkce (výraz) tabulky, která je prvním argumentem funkce.
	SUMX(tabulka,výraz)	Vrátí součet číselných hodnot ve sloupci, který je druhým argumentem funkce (výraz) tabulky, která je prvním argumentem funkce.

Použité funkce

Typ funkce	Syntaxe	Použití
Filtrovací funkce	ALL(TabulkaNeboSloupec)	Vrátí všechny řádky v tabulce nebo všechny hodnoty ve sloupci a ignoruje přitom všechny použité filtry. Tato funkce je užitečná pro mazání filtrů a vytváření výpočtů na všech řádcích v tabulce.
	FILTER(tabulka,výraz)	Vrátí tabulku, která představuje podmnožinu jiné tabulky nebo výrazu.
	SELECTEDVALUE(sloupec, alternativní hodnota)	Vrátí hodnotu, pokud byl kontext pro columnName vyfiltrován pouze na jednu jedinečnou hodnotu. V opačném případě vrátí alternativní výsledek.
	VALUES(TabulkaNeboSloupec)	Pokud je vstupním parametrem název sloupce, vrátí tabulku s jedním sloupcem, která obsahuje jedinečné hodnoty ze zadaného sloupce. Duplicitní hodnoty se odeberou a vrátí se jen jedinečné hodnoty. Je možné přidat hodnotu BLANK. Pokud je vstupním parametrem název tabulky, vrátí řádky ze zadané tabulky. Duplicitní řádky jsou zachovány. Je možné přidat prázdný řádek.
Časové funkce	DAY(datum)	Vrátí den v měsíci, tedy číslo od 1 do 31.
	MONTH(datum)	Vrátí měsíc ve tvaru čísla od 1 (leden) do 12 (prosinec).
	QUARTER(datum)	Vrátí rok data jako čtyřmístné celé číslo v rozsahu 1900–9999.
	YEAR(datum)	Vrátí rok data jako čtyřmístné celé číslo v rozsahu 1900–9999.
Ostatní	BLANK()	Vrátí prázdnou hodnotu.
	IF(podmínka, hodnota pravdy, hodnota nepravdy)	Zkontroluje podmínku a vrátí první hodnotu, pokud se podmínka vyhodnotí jako TRUE. V opačném případě vrátí druhou hodnotu.

Názvy parametrů funkcí

Pojem	Definice
expression	Libovolný výraz DAX, který vrátí jednu skalární hodnotu a který se má vyhodnotit několikrát (pro každý řádek/kontext)
hodnota	Libovolný výraz DAX, který vrátí jednu skalární hodnotu a který se má vyhodnotit právě jednou před všemi ostatními operacemi
tabulka	Libovolný výraz DAX, který vrátí tabulku dat.
tableName	Název existující tabulky pomocí standardní syntaxe jazyka DAX. Nemůže se jednat o výraz.
columnName	Název existujícího sloupce pomocí standardní syntaxe jazyka DAX, obvykle plně kvalifikovaný. Nemůže se jednat o výraz.
name	Řetězcová konstanta, která se použije k zadání názvu nového objektu.
pořadí	Výčet sloužící k určení pořadí řazení.
vazby	Výčet sloužící k určení zpracování hodnot vazeb.
typ	Výčet sloužící k určení datového typu pro PathItem a PathItemReverse.

Logika práce s funkcemi

- Pokud je v závorkách uvozujících začátek a konec funkce uvedena hodnota, funkce vyžaduje vstupní hodnotu, tzv. parametr.
- Počet parametrů se může lišit.
- Parametry jsou povinné či volitelné (volitelné parametry jsou dále uvozeny hranatými závorkami)

Kalkulované tabulky

- Tabulku lze do datového modelu přidat:
 - ručně (část zadat data)
 - za pomoci funkcí s návratovou hodnotou tabulku, např. ALL(), FILTER()
 - agregační funkcí, např. SUMMARIZE()
 - funkcí CALCULATETABLE()
 - funkcí ROW() vytvářející 1 řádek tabulky

Kalkulované sloupce

- Využívají tzv. kontextu řádku, kdy výpočet je proveden pro každý jeden řádek tabulky
- Data jsou uložena v operační paměti a aktualizována při aktualizaci datového zdroje
- Je vhodné je použít pouze v těchto případech:
 - výsledek chceme použít do průřezu či osu vizuálu
 - vytváříme segmenty dat
 - výsledek skutečně potřebujeme pro každý jeden řádek

Kalkulované míry

- Využívají tzv. kontextu filtru, kdy reagují na filtry aplikované vizuály
- K aktualizaci dochází při změně kontextu filtru, například interakci uživatele s průřezem

Závorky v DAX

- Hranaté závorky pro identifikaci sloupce, např. zápis `data[Value]` odkazuje na tabulku `data` a její sloupec `[Value]`
- Kulaté závorky pro funkce, např. `SUM()` volá funkci pro součet hodnot ve sloupci
- Složené závorky pro vytvoření množiny, např. `{2022,2023}` vytváří množinu obsahující hodnoty 2022 a 2023

Závorky v DAX - příklad

```
1 value 2019 cesko =  
2  
3 // krok4: Funkce SUMX() prochazi radky tabulky vracene funkci FILTER() a nasledne  
4 // agreguje hodnoty ve sloupci [Value]  
5 SUMX(  
6     //krok3: Funkce filtr vraci novou tabulku  
7     FILTER(  
8         // krok1: Funkce filtr prebira tabulku data se vsemi filtry, které jsou aplikovany  
9         data,  
10        // krok2: Funkce filtr aplikuje dalsi filtry  
11        data[TIME] = 2019  
12        && data[Country] = "Česko")  
13     data[Value]  
14 )
```

Čárky oddělují jednotlivé parametry funkcí
SUMX(FILTER(table,condition),expression)

Každá funkce je uvozena levou kulatou závorkou a uzavřena pravou kulatou závorkou

Příklad výpočtu v jazyku DAX

```
1 01 Oblast rok 2020 =
```

```
2
```

```
3
```

```
4 SUMX(
```

```
5     --krok3: funkce FILTER() vraci tabulku
```

```
6     FILTER(
```

```
7         --krok1: Funkce FILTER() prevezme tabulku filtrovanou vizualy
```

```
8         | cesko,
```

```
9         --krok2: Funkce FILTER() dale aplikuje filtr nad sloupcem
```

```
10        | cesko[Rok] = 2020),
```

```
11        --krok4: Pro kazdy jeden radek tabulky vracene
```

```
12        -- funkci FILTER() je pouzita funkce agregacni
```

```
13        -- funkce suma
```

```
14 cesko[Hodnota]))
```

Jednotlivé argumenty jsou odděleny
čárkou (v USA lokalizaci středníkem)

Funkce začíná a končí kulatou závorkou

Příklad výpočtu v jazyku DAX

```

4 SUMX(
5
6   --krok4: Funkce FILTER() filtruje tabulku vrácenou
7   -- funkci ALL() a vrací tabulku
8   FILTER(
9     --krok3: Funkce ALL() vrati tabulku
10    -- se všemi jejími hodnotami
11    ALL(cesko),
12    cesko[Rok]=
13      -- krok2: Funkce MINX() najde minimální
14      -- hodnotu v tabulce vrácenou funkcí ALL()
15      MINX(
16        --krok1: Funkce ALL() vrati tabulku
17        -- se všemi jejími hodnotami
18        ALL(cesko),
19        cesko[Rok])),
20 -- funkce SUMX() prochází tabulku vrácenou
21 -- funkcí FILTER() a počítá hodnoty ve sloupci
22 cesko[Hodnota])

```

Funkce ALL() vytváří kopii tabulky data se všemi jejími hodnotami. Původní tabulka data zůstává zachována

Funkce ALL() vytváří kopii tabulky data se všemi jejími hodnotami. Původní tabulka data zůstává zachována

	data	

	ALL(cesko)	

	ALL(cesko)	

Proměnné

- Zlepšují výkon
- Zpřehledňují kód
- Zjednodušují ladění chyb
- Jsou definovány klíčovým slovem VAR
- Požadavky na název jsou:
 - podporovaná sada znaků: a–z, A–Z, 0–9
 - znaky 0–9 nejsou platné jako první znak
 - jako předpona názvu identifikátoru je povoleno __ (dvojitě podtržítka)
 - nejsou podporované žádné jiné speciální znaky
 - nejsou povolená rezervovaná klíčová slova
 - nejsou povolené názvy existujících tabulek
 - nejsou povolené prázdné mezery

Proměnné

- V rámci skriptu nelze měnit jejich hodnotu
- V rámci jednoho skriptu můžeme mít více proměnných
- Nemůže na ně být odkazováno z jiných kalkulovaných měr či sloupců

Pozn. Možné řešení je použití celé kalkulované míry jako proměnné

- Pokud pracujeme s proměnnými, musíme použít klíčové slovo RETURN pro určení návratové hodnoty

Záložky

- Ukládají aktuální stav stránky sestavy
- Ukládají tyto informace:
 - Aktuální stránka
 - Filtry
 - Průřezy včetně typu průřezu (například seznam nebo rozevírací seznam) a stavu průřezu
 - Stav výběru vizuálů (jako jsou filtry křížového zvýraznění)
 - Pořadí řazení
 - Umístění podrobností
 - Viditelnost objektu (pomocí podokna Výběr)
 - Detailní režim nebo režim Spotlightu libovolného viditelného objektu

Shrnutí

Sumarizace

- **V rámci Power Query jsme se naučili:**
 - vyčistit si data z datových zdrojů
 - agregovat a transformovat data
 - spojit data z více datových zdrojů
 - určit, která data budou načtena do datového modelu
 - práci s použitým postupem

Sumarizace

- **V rámci Power BI části „plátno“ jsme se naučili:**
 - vytvářet základní dashboardy a řídit interakci mezi jednotlivými vizuály
 - formátovat vizuály
 - tvořit report z více typů stránek (podrobná analýza, popis)
 - práci se záložkami
 - základní práci s tlačítky

Sumarizace

- **V rámci Power BI části „DAX“ jsme se naučili:**
 - přidávat do datového modelu objekty typu tabulka, sloupec, míra
 - chápat kontext filtru, kontext řádku a kontext výpočtu
 - ovlivňování kontextu výpočtu za pomoci základních agregačních funkcí, tj. SUMX(), MAXX(), MINX(), AVERAGEX() při práci s jednou tabulkou
- **V rámci Power BI části „model“ jsme se naučili:**
 - propojovat tabulky relacemi
 - rozlišovat mezi funkčností jednotlivých typů relací

Na co se můžete těšit na pokročilém kurzu?

- **Power Query**

- ošetřování chyb ve výpočtech
- úprava dat pro rychlejší a snadnější výpočty
- hromadné načítání dat z více souborů v jedné složce
- optimalizaci použitého postupu

- **Plátno**

- pokročilá práce s tlačítky
- tvorba vlastních vizuálů

Na co se můžete těšit na pokročilém kurzu?

- **DAX:**

- funkce CALCULATE() – nejdůležitější funkce v DAX
- ovlivňování kontextu výpočtu napříč více tabulkami datového modelu
- optimalizace zápisu jazyka DAX pro snadnější tvorbu a rychlejší výpočet
- ovlivňování nastavení relací v rámci samotného výpočtu
- ovlivňování výpočtu v závislosti na interakci uživatele
- virtuální tabulky pro výpočty nad daty s různou granularitou
- segmentace dat